

การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร ในการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลก

ดร.อุษณีย์ เล็งพานิช*

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ : 8 มีนาคม 2562
วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ : 18 พฤษภาคม 2562
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 29 มิถุนายน 2562

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการประยุกต์
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้บัญชีบริหารในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในการวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ จำแนกตามลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ รูปแบบธุรกิจ มูลค่าสินทรัพย์ถาวร จำนวนพนักงาน ระยะเวลาดำเนินงาน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยตาราง Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวนตัวอย่าง 395 ราย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test ผลการวิจัยพบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกมีการประยุกต์ใช้การบัญชีเพื่อการจัดการโดยภาพรวมในระดับมาก นอกจากนี้ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีรูปแบบกิจการ มูลค่าสินทรัพย์ถาวร และระยะเวลาในการดำเนินการต่างกัน มีการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารด้านการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจแตกต่างกัน ส่วนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีจำนวนพนักงานต่างกัน มีการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารด้านการสั่งการ และการควบคุมแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบัญชีบริหาร วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การบริหารกิจการ

* ผู้ประสานงานหลัก: usanee.s@psru.ac.th

The Utilization of Managerial Accounting on Management of Small and Medium Enterprises in Phitsanulok

Received: March 8, 2019

Revised: May 18, 2019

Accepted: June 29, 2019

Dr. Usanee Seangphanich^{*}

Assistant Professor of Business Administration

Faculty of Management Science

Pibulsongkram Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research are to study the utilization of managerial accounting influencing management of small and medium enterprises in Phitsanulok and to compare the utilization of managerial accounting in planning, directing, controlling, and decision making classified by business types, fix assets value, number of employees, and operation duration. Questionnaires were applied to collect data of 395 samples determined by Taro Yamane formula. Descriptive statistics, such as frequency, percentage, mean, standard deviation; and inferential statistic, F-test, were applied to analyze the data. The research results showed that, in overall, small and medium enterprises utilized managerial accounting at the high level. Moreover, the results revealed that small and medium enterprises with different characteristics in terms of business types, fix assets value, and operation duration applied managerial accounting in planning, controlling, and decision making differently. Also, small and medium enterprises with different number of employees utilized managerial accounting in directing and controlling differently.

Keywords: managerial accounting, small and medium enterprises, management

^{*} Corresponding Author: usanee.s@psru.ac.th

บทนำ

ในปัจจุบัน สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้โลกพัฒนาเข้าสู่ยุคไร้พรมแดน ส่งผลให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ในเชิงธุรกิจเพิ่มขึ้นมากมาย ซึ่งปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ดังกล่าวนี้นำให้ธุรกิจต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งธุรกิจในประเทศไทยประสบกับภาวะกดดันจากการแข่งขันทางธุรกิจที่ซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ดังนั้น ความรู้ความสามารถของผู้บริหารในการบริหารจัดการกิจการที่จะปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของธุรกิจให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีผลต่อการตัดสินใจกำหนดทิศทางนโยบายในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้กิจการให้อยู่รอดและเติบโต (อุษณีย์ เสงี่ยมานิช, 2558) และความสำเร็จในการทำหน้าที่ทางการบริหารจัดการของผู้บริหารกิจการจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำหน้าที่หลัก 4 ด้าน คือ การวางแผน (planning) การสั่งการ (directing) การควบคุม (controlling) และการตัดสินใจ (decision making) ซึ่งการตัดสินใจนับเป็นหน้าที่สำคัญเพราะทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้บริหาร เช่น การตัดสินใจวางแผนงบประมาณ การตัดสินใจสั่งการกำหนดราคาขาย การตัดสินใจควบคุมต้นทุนในการผลิต ทั้งนี้ความสำเร็จและประสิทธิภาพของการตัดสินใจขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสามารถในการจัดหาและใช้ประโยชน์จากข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (relevant information) ซึ่งการบัญชีบริหาร (managerial accounting) เป็นการบัญชีข้อมูลทางการบัญชีที่จัดทำขึ้นตามวัตถุประสงค์ของผู้บริหาร เพื่อนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจให้แก่ผู้บริหาร โดยข้อมูลจากการบัญชีบริหารได้มาจากการประยุกต์ข้อมูลทางการบัญชีการเงินเข้ากับข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและตรงกับเป้าหมายในการตัดสินใจ (อุษณีย์ เสงี่ยมานิช, 2558; กชกร เฉลิมกาญจนา, 2557)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) เป็นกลุ่มกิจการที่ครอบคลุมภาคเกษตร ภาคผลิต ภาคการค้า และภาคบริการ ซึ่งในประเทศไทย SMEs มีจำนวนมากถึง 2,736,744 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.73 ของจำนวนวิสาหกิจทั่วประเทศ ก่อให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) 5,212,004 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 41.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศ รวมถึงมีการจ้างงานจำนวน 10,749,735 คน คิดเป็นร้อยละ 80.44 ของการจ้างงานรวมทั้งหมด ดังนั้น SMEs จึงมีความสำคัญต่อประเทศทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ในขณะเดียวกันจังหวัดพิษณุโลกมีจำนวน SMEs ทั้งสิ้น 31,320 แห่ง มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ถึงปี พ.ศ. 2558 ร้อยละ 1.54 ต่อปี ในขณะที่อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของ SMEs ในภาพรวมทั้งประเทศอยู่ที่ร้อยละ 0.92 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2560) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า SMEs ในจังหวัดพิษณุโลกมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีสูงกว่าในภาพรวมของทั้งประเทศ แสดงให้เห็นว่า SMEs ในจังหวัดพิษณุโลกมีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ อุษณีย์ เสงี่ยมานิช (2558) และสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และพนารัตน์ ปานมณี (2561) กล่าวว่าปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารทำหน้าที่ทางการบริหารจัดการให้ลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผลได้มากยิ่งขึ้นคือการประยุกต์ใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหารให้เป็นประโยชน์ในการทำหน้าที่ทางการบริหารจัดการ ดังนั้น จึงเป็นที่มาของปัญหาการวิจัยว่าการที่ SMEs ในจังหวัดพิษณุโลกมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงนั้น SMEs ในจังหวัดพิษณุโลกมีการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในการวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ เพื่อบริหารจัดการกิจการหรือไม่ อย่างไร และกิจการที่มีลักษณะต่างกันทางด้านรูปแบบธุรกิจ มูลค่าสินทรัพย์ถาวร จำนวนพนักงาน และระยะเวลาดำเนินงาน มีการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในการวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้

การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อ SMEs ในการพัฒนาการบริหารและดำเนินการ และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของ SMEs

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้บัญชีบริหารในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในการวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ จำแนกตามลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ รูปแบบธุรกิจ มูลค่าสินทรัพย์ถาวร จำนวนพนักงาน ระยะเวลาดำเนินงาน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร คือ SMEs ในจังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

1. ด้านการบริหารจัดการกิจการ การวิจัยนี้ศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ
2. ด้านลักษณะกิจการ การวิจัยนี้ศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ รูปแบบธุรกิจ มูลค่าสินทรัพย์ถาวร จำนวนพนักงาน และระยะเวลาในการดำเนินงาน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) เป็นกิจการที่ครอบคลุมภาคเกษตร ภาคผลิต ภาคการค้า และภาคบริการ ที่มีจำนวนมากถึง 2,736,744 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 99.73 ของจำนวนวิสาหกิจทั่วประเทศ และก่อให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) 5,212,004 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 41.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมด ดังนั้น SMEs จึงมีความสำคัญต่อประเทศทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม สำหรับ SMEs ในจังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนทั้งสิ้น 31,320 แห่ง ประกอบด้วยวิสาหกิจขนาดย่อม (SEs) จำนวน 31,260 แห่งและวิสาหกิจขนาดกลาง (MEs) จำนวน 60 แห่ง โดยในช่วงปี พ.ศ. 2556 ถึงปี พ.ศ. 2558 มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 1.54 ในขณะที่อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของ SME ในภาพรวมทั้งประเทศอยู่ที่ร้อยละ 0.92 นอกจากนี้ SMEs ในจังหวัดพิษณุโลกจัดเป็น SMEs ที่มีศักยภาพด้านการค้า เนื่องจากมีจำนวน SME ภาคการค้าสูงกว่าค่าเฉลี่ย และมีอัตราการขยายตัวของจำนวน SMEs มากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มจังหวัด จึงนับได้ว่าพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในด้านการค้าสูง เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในกลุ่ม

ทั้งนี้ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบ่งประเภทตามการประกอบการตามกฎหมายได้ 3 ประเภท คือ (สุชาติ เหล่าปรีดา, 2554)

1. กิจการเจ้าของคนเดียว คือ กิจการแบบบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นผู้นำเงินหรือทรัพย์สินมาลงทุน ดำเนินกิจการและรับผิดชอบทุกอย่างในกิจการ เจ้าของกิจการประเภทนี้ต้องรับผิดชอบหนี้สินอย่างไม่จำกัดจำนวน และมีข้อจำกัดในเรื่องทุนคือทุนต้องมาจากเจ้าของกิจการหรือแหล่งเงินกู้เท่านั้น กิจการไม่สามารถระดมทุนจากผู้ถือหุ้นได้

2. กิจการห้างหุ้นส่วน คือ กิจการแบบที่การดำเนินงานมี 2 คนขึ้นไปตกลงเข้าหุ้นกัน การลงทุนในกิจการของหุ้นส่วนไม่จำเป็นต้องมีสัดส่วนเท่ากัน การแบ่งผลตอบแทนหรือผลกำไรอาจตามสัดส่วนการลงทุนหรือขึ้นอยู่กับข้อตกลงกันได้ โดยจะแบ่งหุ้นส่วนออกเป็น 2 ประเภท

2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ เป็นกิจการแบบจะจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนก็ได้ และผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบหนี้สินทั้งหมดอย่างไม่จำกัดจำนวน

2.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นกิจการที่ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล มีผู้มีหุ้นส่วน 2 ประเภท คือ หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ และหุ้นส่วนแบบไม่จำกัดความรับผิดชอบ

3. บริษัทจำกัด คือ เป็นกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 7 คนขึ้นไปร่วมกันลงทุน โดยจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเพื่อแยกบริษัทออกจากส่วนของเจ้าของ แบ่งทุนออกเป็นหุ้นๆ ละเท่าๆ กัน ซึ่งบริษัทจำกัดมี 2 ประเภท คือ บริษัทเอกชนจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด

นอกจากนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมได้กำหนดเกณฑ์การแบ่งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมออกเป็นวิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้วยมูลค่าสินทรัพย์ถาวรและจำนวนแรงงานในกิจการ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2545) ดังนี้

	วิสาหกิจขนาดย่อม		วิสาหกิจขนาดกลาง		วิสาหกิจขนาดใหญ่	
	จำนวน แรงงาน (คน)	มูลค่าสินทรัพย์ ถาวร (ล้านบาท)	จำนวน แรงงาน (คน)	มูลค่าสินทรัพย์ ถาวร (ล้านบาท)	จำนวน แรงงาน (คน)	มูลค่า สินทรัพย์ถาวร (ล้านบาท)
กิจการผลิตสินค้า และกิจการ ให้บริการ	< 50	< 50	51-200	51-200	> 200	> 200
กิจการค้าส่ง	< 25	< 50	26-50	51-100	> 50	> 100
กิจการค้าปลีก	< 15	< 30	16-30	31-60	> 30	> 60

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรารณ์ นาคใหม่ และสมยศ อวเกียรติ (2558) รายงานว่า ธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตในภาคกลางที่มีรูปแบบกิจการ ทุนจดทะเบียน รายได้ต่อปี จำนวนพนักงาน และระยะเวลาในการดำเนินงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้นการวิจัยนี้จึงศึกษาลักษณะกิจการของ SMEs ในจังหวัดพิษณุโลกที่ต่างกันในด้าน รูปแบบธุรกิจ ทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงาน และระยะเวลาในการดำเนินงาน ที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในการจัดการธุรกิจ

หยาดพิรุฬห์ สิงหา และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล (2559) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารเพื่อการวางแผนและการพยากรณ์

การสั่งการ ประสิทธิภาพในการควบคุม และการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการปรับตัวของกิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทฤษฎีทางการบัญชีบริหาร

การบัญชีบริหาร (managerial accounting) หมายถึงกระบวนการในการวิเคราะห์ จัดเตรียม และตีความข้อมูลทางการเงิน ตามความต้องการของฝ่ายจัดการหรือผู้บริหารเพื่อช่วยฝ่ายบริหารในการดำเนินงานด้านการวางแผน การสั่งการ การควบคุมงาน และการตัดสินใจ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กิจการ เนื่องจากการบัญชีบริหารสามารถให้ข้อมูลทางการเงินเฉพาะเจาะจงที่อำนวยความสะดวกแก่ฝ่ายบริหารตามลักษณะงานและตามความรับผิดชอบของงานบริหาร (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และพณารัตน์ ปานมณี, 2561)

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของบัญชีบริหาร มี 5 ประการ ได้แก่ (วีระวรรณ ศิริพงษ์, 2560; คมกฤษ ภาวสุทธิ์ นนท์ และสุภาภรณ์ คงสวัสดิ์, 2554)

1. จัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจ
2. ช่วยผู้บริหารในการกำกับและควบคุมการดำเนินงานของกิจการ
3. กระตุ้นให้ผู้บริหารและพนักงานปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายกิจการ
4. วัดผลการปฏิบัติงานและการดำเนินงานในกิจการ
5. ประเมินสถานะของกิจการเพื่อการแข่งขัน

นอกจากนี้ ในการดำเนินกิจการขององค์กรธุรกิจนั้น ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่หลักทางการบริหารจัดการให้ลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งการที่จะสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผลตามเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้นนั้น จำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหารมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำหน้าที่ทางการบริหารจัดการทั้ง 4หน้าที่ ดังนี้ (อุษณีย์ เส็งพานิช, 2560; สมเจตต์ ปันแก้ว, 2556; วีระวรรณ ศิริพงษ์, 2560)

1. การวางแผน (Planning) จะเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานในอนาคตของกิจการ ซึ่งจะต้องใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหารหลายประเภท เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าขายสินค้า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในการทำ “งบประมาณ” เพื่อกำหนดแผนงานการดำเนินกิจกรรมและการใช้ทรัพยากรของกิจการในอนาคต

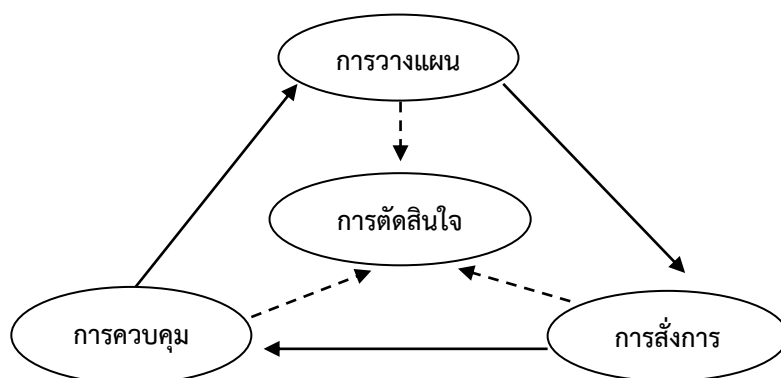
2. การสั่งการ (Directing) มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหาร เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการขายสินค้า ประมาณสินค้าคงเหลือ เพื่อใช้ในการประสานการปฏิบัติงานและเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสั่งการสำหรับการดำเนินงานประจำวัน

3. การควบคุม (Controlling) ในกระบวนการวัดและประเมินผลหรือประสิทธิภาพของการดำเนินงานเพื่อควบคุมและรักษากิจกรรมของกิจการให้เป็นไปตามแนวทางที่ได้วางแผนหรือกำหนดไว้นั้น จะต้องใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหารที่เกิดขึ้นจริงของกิจการมาจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลประมาณการในแผนงานหรืองบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

4. ด้านการตัดสินใจ (Decision making) จะพบว่าข้อมูลทางการบัญชีบริหาร เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุน (Cost) และผลตอบแทน (Benefits) จะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และประเมินทางเลือก เพื่อให้ผู้บริหาร

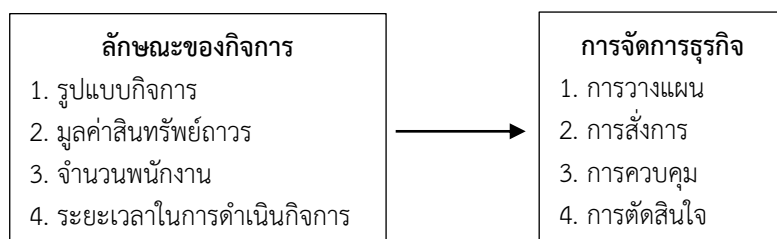
สามารถทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่กิจการจะสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่กิจการได้วางแผนไว้

อย่างไรก็ตาม ในหน้าที่ทางการบริหารทั้ง 4 ด้านนั้น กระบวนการตัดสินใจจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกบทบาทอยู่ตลอดเวลาว่าผู้บริหารจะตัดสินใจกำหนดการปฏิบัติงานในแต่ละด้านอย่างไร ซึ่งการตัดสินใจต่างๆ ก็จะต้องใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสม และเพียงพอ มาพิจารณาประกอบ ซึ่งความสัมพันธ์ของหน้าที่ทางการบริหารจะแสดงได้ดังในรูป 1.1

รูป 1.1 แสดงความสัมพันธ์ของหน้าที่ทางการบริหาร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 31,320 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2560)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 395 ราย กำหนดขนาดด้วยตาราง Taro Yamane ที่ค่าความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งถูกพัฒนาโดยใช้ทฤษฎีการบริหารจัดการ และการบัญชีบริหาร รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถาม มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แบบสอบถามมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close end) ประกอบด้วย รูปแบบกิจการ ทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเพื่อการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดพิษณุโลก 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการสั่งการ 3) ด้านการควบคุมงาน 4) ด้านการตัดสินใจ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีความเชื่อมั่น 0.92 โดยมีเกณฑ์การแปลผล ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 มีระดับความเห็นคิดมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 มีระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 มีระดับความคิดเห็นน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 มีระดับความคิดเห็นน้อย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่ร่างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรง (Validity) ของแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item - Objective Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกเฉพาะคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 จากนั้น ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 30 ราย นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.863 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าเที่ยงสูง (สิน พันธุ์พินิจ, 2554)

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนสถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์และอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ 4 ด้าน

2. สถิติเชิงอนุมาน (inference statistics) เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานในการวิจัย โดยการทดสอบเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่มว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยใช้สถิติทดสอบสมมติฐาน F-test

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกพบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นบริษัทจำกัด คิดเป็นร้อยละ 39.40 มีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรระหว่าง 10,000,001 - 50,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.20 มีจำนวนพนักงานระหว่าง 10-50 คน คิดเป็นร้อยละ 38.60 ระยะเวลาในการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.70

การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร

ผลการวิจัยพบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกมีการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเพื่อการจัดการธุรกิจโดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนและการตัดสินใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.24) และ ($\bar{X}$ = 4.36) ตามลำดับ โดยมีการประยุกต์ใช้ด้านควบคุมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92) และใช้เพื่อการสั่งการในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.32)

การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร

ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้บัญชีบริหารเพื่อการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ดังนี้

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีรูปแบบธุรกิจต่างกันมีการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเพื่อการจัดการธุรกิจด้านการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจแตกต่างกัน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในกิจการจำแนกตามรูปแบบกิจการ

การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร	กิจการเจ้าของคนเดียว		ห้างหุ้นส่วนสามัญ		ห้างหุ้นส่วนจำกัด		บริษัทเอกชน		บริษัทมหาชนจำกัด		F	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การวางแผน	3.69	0.39	3.25	0.43	3.62	0.89	4.11	0.39	4.14	0.76	16.67	0.000***
การสั่งการ	3.62	0.64	3.70	0.42	3.82	0.62	3.94	0.63	3.86	0.72	1.825	0.182***
การควบคุม	3.74	0.68	3.68	0.63	3.78	0.62	4.02	0.72	3.92	0.62	14.62	0.000***
การตัดสินใจ	3.66	0.42	3.72	0.64	3.74	0.54	3.98	0.66	3.82	0.58	22.38	0.000***

2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรต่างกันมีการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเพื่อการจัดการธุรกิจด้านการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจแตกต่างกัน

การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในกิจการจำแนกตามมูลค่าสินทรัพย์ถาวร

การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร	< 30 ล้านบาท		31-50 ล้านบาท		51-100 ล้านบาท		101-150 ล้านบาท		> 150 ล้านบาท		F	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การวางแผน	3.66	0.43	3.45	0.43	3.86	0.69	4.06	0.42	3.96	0.76	18.42	0.000***
การสั่งการ	3.64	0.65	3.70	0.42	3.84	0.62	3.96	0.62	3.86	0.62	1.815	0.175***
การควบคุม	3.71	0.84	3.58	0.53	3.78	0.52	4.02	0.72	3.94	0.64	14.62	0.000***
การตัดสินใจ	3.69	0.62	3.72	0.64	3.74	0.54	3.98	0.66	3.84	0.68	17.48	0.000***

3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีระยะเวลาการดำเนินงานต่างกันมีการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเพื่อการจัดการธุรกิจด้านการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในกิจการจำแนกตามระยะเวลาการดำเนินงาน

การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร	< 5 ปี		5-10 ปี		> 10 ปี		F	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การวางแผน	3.59	0.73	3.67	0.48	4.14	0.43	12.44	0.000***
การสั่งการ	3.72	0.62	3.70	0.44	3.86	0.64	1.435	0.158***
การควบคุม	3.52	0.78	3.82	0.58	3.76	0.52	14.84	0.000***
การตัดสินใจ	3.74	0.63	3.78	0.60	3.94	0.50	15.45	0.000***

4. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีจำนวนพนักงานต่างกันมีการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเพื่อการจัดการธุรกิจด้านการสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารในกิจการจำแนกตามจำนวนพนักงาน

การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร	< 50 คน		51-200 คน		> 200 คน		F	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การวางแผน	3.77	0.74	3.65	0.47	3.84	0.43	1.648	0.148***
การสั่งการ	3.81	0.60	3.70	0.42	3.76	0.64	13.78	0.000***
การควบคุม	3.64	0.72	3.82	0.41	3.72	0.32	12.82	0.000***
การตัดสินใจ	3.51	0.62	3.78	0.64	3.94	0.43	11.64	0.000***

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกมีการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเพื่อการจัดการธุรกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวีระวรรณ ศิริพงษ์ (2560) ที่พบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลามีการใช้การบัญชีบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสมเจตต์ ปันแก้ว (2556) ที่พบว่าผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่มีความต้องการใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะธุรกิจในยุคปัจจุบันมีการแข่งขันสูง ธุรกิจต้องปรับเปลี่ยนการบริหารกิจการและรับมือกับการแข่งขันทางธุรกิจจึงต้องใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหารเพื่อช่วยในการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้ข้อมูลจากการบัญชีบริหารในทุกๆ ด้านให้มากยิ่งขึ้น และควรศึกษารูปแบบของการรายงานและการนำเสนอข้อมูลการบัญชีบริหาร เพื่อให้กิจการได้มีข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการจัดการธุรกิจสำหรับใช้ประกอบการวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและผลสำเร็จในการดำเนินงานของกิจการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเพื่อการจัดการธุรกิจ ในด้านการวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ ซึ่งเป็นการศึกษาลักษณะการใช้การบัญชีบริหารเท่านั้น ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาประโยชน์และผลกระทบจากการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเพื่อการจัดการธุรกิจ
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม ซึ่งการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามนั้นเก็บรายละเอียดของข้อมูลได้เท่าที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้ผลการศึกษา มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ด้วย เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้สามารถเก็บรายละเอียดของข้อมูลได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กชกร เถลิมาญจนา. (2557). *การบัญชีบริหาร (การบัญชีต้นทุน 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2545). *กำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม*. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). *หลักสถิติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมกฤษ ภาวศุทธิพนธ์ และสุภาภรณ์ คงสวัสดิ์. (2554). การบัญชีบริหาร: บทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือสำหรับผู้นำองค์กรยุคใหม่. *วารสารนักบริหาร*, 31(3), หน้า 125-129.

- วรารณณ์ นาคใหม่ และสมยศ อวเกียรติ. (2558). การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารที่มีต่อผลการดำเนินงานของ
ธุรกิจในเขตภาคกลาง. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 7(1), 39-53.
- วีระวรรณ ศิริพงษ์. (มกราคม - มิถุนายน 2560). การใช้บัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
จังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการหาดใหญ่*, 15(1), หน้า 59-72.
- สมเจตต์ ปันแก้ว. (2556). *ความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างในอำเภอ
เมืองเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และพนารัตน์ ปานมณี. (2561). *การบัญชีบริหาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2560). *การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน
พื้นที่เมืองเล็ก (Hinterland): การส่งเสริม SME ในจังหวัดพิษณุโลก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริม
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2554). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ = Research techniques in social science*.
กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สุชาติ เหล่าปรีดา. (2554). *หลักการบัญชี 1*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- หยาดพิรุฬห์ สิงหาต และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล . (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชี
บริหารกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคใต้. *วารสารวิจัยและพัฒนาวไลย-
อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(2), 373-383.
- อุษณีย์ เส็งพานิช. (2558). การบัญชีและการใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการบริหารจัดการของ SMEs ในเขต
ภาคเหนือ. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 8(2), 101-113.
- อุษณีย์ เส็งพานิช. (2560). *การบัญชีต้นทุน 2*. พิษณุโลก: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล
สงคราม.